

Naša kompanija razvija projekat Jadar blizu dve decenije. To su dve decenije naučnog i inženjerskog rada, istraživanja, proračuna, modelovanja i projektovanja u kojima je učestvovalo preko 300 stručnih i posvećenih kolega, kao i više stotina spoljnih saradnika iz 40 internacionalnih kompanija i sa 10 instituta i fakulteta Beogradskog univerziteta – uključujući 40 univerzitetskih profesora.

U tom periodu analizirano je preko 38.000 uzoraka rude, ispitano više od 23.000 parametara za analizu zemljišta, vode, vazduha i buke, obavljeno preko 700 testova potencijalnog otpada. Digitalni model rudnog tela kreiran je od 22 miliona pojedinačnih ćelija. Samo jedna od projektnih baza podataka sadrži preko 21 hiljadu dokumenata kreiranih od strane našeg tima u prethodnom periodu.

Ovako obimnu naučno tehnološku bazu je teško u punom svetlu predstaviti zainteresovanoj javnosti, ali ju je, nažalost, izuzetno lako pogrešno interpretirati. Zato, ovim tekstom kompanija Rio Sava Exploration nastoji da uputi sve građane na izvore iz kojih se mogu tačno informisati, i gde će dobiti detaljne i obrazložene podatke. Jer mi verujemo u to da su naučne činjenice važne.

Na Internet strani [www.riotintoserbia.com](http://www.riotintoserbia.com) možete pronaći detalje o projektu Jadar, odgovore na najčešća pitanja i netačne informacije, niz prezentacija, i posebno ističemo video zapise sa 4 Otvorena sastanka. Na njima su, putem Interneta, brojni eksperti predstavili najinteresantnije teme i odgovarali na pitanja javnosti u vezi sa projektom. Nastavićemo sa komuniciranjem odgovora i nadalje i putem naše facebook strane na [www.facebook.com/JadarProjekat](http://www.facebook.com/JadarProjekat).

Uz puno poštovanje i podržavanje prava na kritički stav, smatramo da je za donošenje mišljenja o razvoju i uticaju ovako kompleksnog projekta neophodno uputiti se u sve raspoložive materijale i informisati se iz relevantnih izvora. Koristeći informacije iz naučnih studija i analiza koje su već prezentovane javnosti, u nastavku ćemo i ovom prilikom izneti činjenice kao odgovor na netačne navode sa skupa 11. septembra i iz prethodnog perioda. Za odgovore na sve ostale tvrdnje molimo sve zainteresovane da posete našu internet stranicu.

### **Detalji tehnološke šeme prerade rude nisu poznati, a poseban rizik procesa je agresivno tretiranje sumpornom kiselinom**

Koncentrat naše rude neće se agresivno tretirati sumpornom kiselinom – kiselina se dodaje u fazi digestije da se održi pH3, a temperatura procesa je **ispod 100 stepeni**, što je temperatura na kojoj je ova kiselina stabilna. To je razlog što se u pomenutom postupku NE stvara zasićena vodena para koja sadrži tragove sumporne kiseline, što je potvrđeno i pilot testiranjima i brojnim proverama. Sam proces, je takav **da neće i ne može biti ostataka**

**sumporne kiseline** u bilo kom od otpadnih tokova (otpad neće biti “kiseo”), **niti će sumpor napustiti proces u obliku gasa sumpor-dioksida**, pošto u reakcijama koje se odvijaju u procesnom postrojenju ne dolazi do generisanja tog gasa.

**Biće uništen biodiverzitet, stanište 130 endemskih i zaštićenih vrsta**

Površine projektovane za podzemni rudnik i postrojenje za preradu iznose nešto preko **200 hektara** (za indutrsijske zone u Srbiji opredeljeno preko 20.000 hektara). To je visokourbanizovan prostor, na kojem **nisu identifikovane endemske vrste** (karakteristične samo za lokalni prostor), a sve identifikovane vrste se mogu naći širom zapadne Srbije.

Što se tiče lokacije prostornim planom opredeljene za odlagalište otpada – Štavice, to područje jeste bogatog biodiverziteta i to je studija Biološkog fakulteta pokazala. Iz tog razloga, kompanija ima u planu da uloži dodatna sredstva i sledeće godine nastavi istraživanja na ovom području, kako bi se kreirale i primenile najsavremenije mere u konzervaciji vrsta, a uticaji sveli na minimum. To je i jedan od razloga za pokretanje postupka izmena i dopuna Prostornog plana područja posebne namene za uvođenje alternativne lokacije Severni pogon i aktivan rad na rešenjima za ponovno iskorišćenje industrijskog otpada, kako ovo odlagalište nikada ne bi bilo formirano.

**U Drinu će se vraćati destilovana voda**

Tvrdnja sa protesta da će se iz postrojenja ispuštati destilovana voda, je neistinita, jer na kraju procesa prečišćavanja voda prolazi kroz proces **REMINERALIZACIJE**, čime se obezbeđuje prisustvo esencijalnih mineralnih materija u vodi pre ispuštanja u reku Jadar. Netačan je i suprotan navod da će se ispuštati neprečišćena voda koja će svojim sastavom ugroziti vodotokove i vodosnabdevanje nizvodno do Šapca i Beograda. Projektom je predviđeno da kvalitet prečišćene vode odgovora propisanom kvalitetu vode reke Jadar (II klasa, kao i reka Drina), čime se osigurava da ispuštanje otpadnih voda ni na koji način ne može ugroziti propisani kvalitet reke, u skladu sa EU i domaćom regulativom koja se odnosi na očuvanje kvaliteta vodotoka. Investiciona vrednost postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda je blizu 40 miliona USD, a bazira se na naprednoj i široko primenjenoj tehnologiji.

**Generisanje otpada**

Važno je naglasiti da je otpad od prerade jadarita **u čvrstom stanju**, što je u donosu na uobičajeni tečni otpad rešenje sa značajno manjim uticajem. Takođe, zbog čvrstog stanja otpada (suvi otpad) nije opravdana bojazan javnosti da će zagađivati vodotokove i podzemne vode. Mere protiv otprašivanja otpada se testiraju u najmodernijim vazdušnim tunelima, što je nova praksa za ove prostore. **Po količini otpada**, rudnik se rangira među **niže do**

**srednje rudničke operacije**, a u EU postoje rudnici koji za dve godine rada generišu otpadnog materijala koliko će Jadar za čitav životni vek. Sa otpadom će se pažljivo rukovati u skladu sa standardima u Srbiji i EU standardima. Rio Tinto primenjuje i D5 standard za upravljanje otpadom koji je često u nekim segmentima strožiji od regulativa određenih zemalja. Takođe, deo smo Globalnog industrijskog standarda za upravljanje otpadom.

Izvor: nova.rs